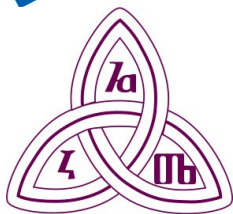

XII. OKRUGLI STOL ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE

**stručni skup s međunarodnim
sudjelovanjem**

Republika
Hrvatska
Ministarstvo
kulture
i medija
*Republic
of Croatia
Ministry
of Culture
and Media*

HKD

DK SBS

Autorsko pravo i digitalno okruženje

7. listopada 2021., na mreži

ORGANIZATORI SKUPA

Hrvatsko knjižničarsko društvo
Komisija za osnovnoškolske knjižnice
Komisija za srednjoškolske knjižnice

SUORGANIZATORI SKUPA

Društvo knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema
Osnovna škola Darda

ORGANIZACIJSKI ODBOR

Dijana Machala
Mirjana Čubaković
Nataša Mesić Muharemi
Tihomir Dunderović
Anita Drenjančević

PROGRAMSKI ODBOR

Madlen Zubović
Ines Krušelj-Vidas
Josip Strija
Irena Bando
Marija Purgar
Sanja Galic

MODERATORICA SKUPA

Anita Drenjančević

PROGRAM

10.00 – 10.15

POZDRAVNE RIJEČI

1. **Dijana Machala**, predsjednica HKD-a, Nacionalna i sveučilišna knjižnica Zagreb
2. **Mirjana Čubaković**, predsjednica Sekcije za školske knjižnice HKD-a, OŠ Budaševo-Topolovac-Gušće
4. **Nataša Mesić Muharemi**, Komisija za osnovnoškolske knjižnice HKD-a, OŠ Darda
5. **Tihonija Zovko**, predsjednica Društva knjižničara Slavonije, Baranje i Srijema, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu – Središnja nadbiskupijska i fakultetska knjižnica
6. **Jelena Glavić–Perčin**, načelnica Sektora za arhivsku, knjižničnu i muzejsku djelatnost, Ministarstvo kulture i medija

PREDAVANJA

10.15 – 10.45

prof. dr. sc. Zoran Velagić

„Nova“ autorska djela: od tehnoloških mogućnosti do autorstva

Filozofski fakultet Osijek, Odsjek za informacijske znanosti
zvelagic@ffos.hr

10.45 – 11.15

dr. sc. Senada Dizdar

Digitalna školska biblioteka i autorska prava na primjeru Kantona Sarajevo

Univerzitet u Sarajevu-Filozofski fakultet
Odsjeka za komparativnu književnost i informacijske nauke,
Republika Bosna i Hercegovina
senadadizdar@gmail.com

11.15 – 11.45

Romana Fekonja

Autorsko pravo u digitalnom okruženju

Zavod Republike Slovenije za školstvo, Republika Slovenija
Romana.Fekonja@zrss.si

11.45 – 12.15

Roksanda Ignjatović

Autorsko pravo u školskoj biblioteci: pogled iz Srbije

OŠ „Stefan Dečanski“, Beograd, Republika Srbija
sandaIgnjat@gmail.com

STANKA 15 MIN.

PROGRAM

PREDAVANJA

- 12.30 – 13.00**   **dr. sc. Bojan Macan**
Autorska prava u znanstvenom izdavaštvu
Centar za znanstvene informacije, Institut Ruđer Bošković
bmacan@irb.hr
- 13.00 – 13.30**   **dr. sc. Ivana Hebrang Grgić**
Navođenje izvora u nastavnim materijalima
Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti
ihgrgic@ffzg.hr
- 13.30 – 14.00**   **doc. dr. sc. Mirko Duić**
Korištenje vizualnih i zvučnih djela u knjižnici i učionici: autorska prava i izvori slobodno dostupnog sadržaja
Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti
miduic@unizd.hr
- 14.00 – 14.15**   **dr.sc. Jadranka Stojanovski**
Sveučilište u Zadru / Institut Ruđer Bošković
Jasenska Pleško
Knjižnice grada Zagreba
Kompetencije hrvatskih školskih knjižničara za školsku knjižnicu 21. stoljeća
jasenska.plesko@kgz.hr
- 14.15 – 14.30**   **Ksenija Kesegi–Krstin**
Autorsko pravo i citiranje–primjer nastavnog sata
Ugostiteljsko-turistička škola Osijek
ksenija.kesegi-krstin@skole.hr
- 14.30 – 14.45**   **Jelena Cvrković**
Knjižnice digitalnog doba i autorsko pravo
Osnovna škola Josipa Kozarca Vinkovci
jcvrkovic@gmail.com
- 14.45 – 15.00**   **ZAKLJUČCI SKUPA**

XII. OKRUGLI STOL ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE **stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem**

Autorsko pravo i digitalno okruženje

13. listopada 2021. godine u 10 sati

12. Okrugli stol za školske knjižnice tematski će se baviti problematikom autorskih prava u suvremenom digitalnom okruženju u kontekstu donošenja novog Zakona o autorskim i srodnim pravima kao i iznimne situacije u kojoj su se našle školske knjižnice za vrijeme uvođenja djelomične ili potpune nastave na daljinu.

Cilj svih školskih knjižnica je stvaranje informacijski pismenih učenika koji su odgovorni i savjesni članovi društva. Svijest o autorskom pravu i intelektualnom vlasništvu dio je informacijske pismenosti i stoga utječe na gotovo sve aspekte rada školske knjižnice. Promjenljivo informacijsko okruženje i sve veća digitalizacija čine regulaciju autorskih prava sve složenijom, a istovremeno dolazi do postupne preobrazbe knjižnica u hibridne knjižnice, koje bi uz tiskanu i drugu analognu građu svojim korisnicima trebale osigurati i pristup digitalnoj građi i izvorima. Školski knjižničari često nailaze na nedoumice u tom području, a situacija izazvana pandemijom dodatno je naglasila važnost kvalitetnog i zakonski utemeljenog korištenja mrežnih izvora i digitalnih sadržaja.

Naime, u ožujku 2020. godine Ministarstvo znanosti i obrazovanja je u Odluci o uspostavi nastave na daljinu navelo da stručni suradnici školski knjižničari trebaju biti na raspolaganju vezano uz pretraživanje izvora i knjiga te s nastavnicima i učenicima komunicirati na redovnoj osnovi. Trebaju biti uključeni u virtualne zbornice i prema potrebi u virtualne razrede. Posebno je istaknuti potrebu da pomognu nastavnicima u kreiranju sadržaja i upotrebu materijala uz reguliranje autorskih prava.

Da bi uspješno ispunili tu zadaću knjižničari moraju dobro poznavati pravni okvir, osmišljavati kako primjereno dobi učenika prenijeti složene koncepte etičke i društvene odgovornosti te educirati nastavnike o zakonski utemeljenom korištenju mrežnih izvora i digitalnih sadržaja.

Iz svega navedenog vidljiva je potreba za dodatnom edukacijom školskih knjižničara iz područja autorskih i srodnih prava, upoznavanje s najnovijim zakonskim okvirima kao i razmjena iskustava konkretnog rada s učenicima i nastavnicima.

prof. dr. sc. Zoran Velagić

„Nova“ autorska djela: od tehnoloških mogućnosti do autorstva

Filozofski fakultet Osijek, Odsjek za informacijske znanosti
zvelagic@ffos.hr

Cilj je izlaganja propitati odnose između, uvjetno rečeno, starih i novih autorskih djela, to jest onih koja su kao takva prepoznata već u prvim formalnim zakonima o autorskim pravima (pr. književna ili glazbena djela) i onih koja su u zakone uvrštavana tijekom vremena. Budući da je u drugom slučaju ponajprije riječ o djelima stvorenim korištenjem specifičnih tehnologija (pr. fotografija, film, računalni program) ujedno se problematizira odnos između originalnosti i individualnosti kao suštine autorskog djela i asistiranja tehnologija u kreativnom procesu prilikom nastanka autorskog djela. Ukazuje se i na počesto duža razdoblja potrebna da se „nova“ autorska djela prepoznaju i kao takva zakonski zaštite. Izlaganje se s jedne strane temelji na povijesnom pregledu zakona o autorskim pravima važećim na hrvatskim prostorima tijekom posljednjih 170 godina, a s druge na analizi aktualnih praksi (pr. fan ili remix fiction) potaknutih upravo razvojem novih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, pri čemu novi digitalni ambijent maksimalizira suprotnosti potrebe za slobodnom protočnošću autorskog djela i zaštitom vlasništva.

dr. sc. Senada Dizdar

Digitalna školska biblioteka i autorska prava na primjeru Kantona Sarajevo

Univerzitet u Sarajevu-Filozofski fakultet
Odsjeka za komparativnu književnost i informacijske nauke,
Republika Bosna i Hercegovina
senadadizdar@gmail.com

Značajan dio fonda digitalnih biblioteka mogu sadržavati repozitoriji različitih vrste građe, poput obrazovnih materijala, arhiva časopisa i listova koji nastaju u sklopu institucija u kojima biblioteke djeluju. Uz digitalne biblioteke, međutim, vezan je problem autorskih prava, to jest prava na korištenje njihovog sadržaja u virtualnom okruženju. Rješenje bi bilo da takva vrsta građe bude oslobođena autorskih prava čime može postati značajan dio fonda biblioteka, koju je moguće adekvatno pohra-

U izvanrednoj situaciji pandemije virusa SARS-CoV-2 i bolesti COVID-19, nastava u obrazovnim institucija u Kantonu Sarajevo provodila se online. Time je nastala velika količina obrazovnog materijala u školama koji je arhiviran na različite načine.

Cilj je rada ispitati postoje li uvjeti u osnovnoškolskim bibliotekama Kantona Sarajeva da obrazovni materijal i drugi digitalni tekstovi, koji su oslobođeni autorskih prava, postanu dio fondova školskih biblioteka. Metodologija. U Kantonu Sarajevo postoji 81 osnovna škola (javne, privatne, specijalne) koje bi trebale imati biblioteke. U istraživanju će biti uključene samo javne osnovnoškolske biblioteke (63) jer one imaju zajedničku pravnu regulativu i zajamčeno finansiranje iz državnog budžeta. Analizirat će se sadržaji mrežnih stranica škola kako bi se ustanovilo kolika je vidljivost biblioteka u online prostoru i vidljivost online nastave.

Rezultati bi trebali pokazati kolika je mogućnost integracije online sadržaja (nastavnog materijala) u fondove biblioteka, što bi predstavljao važan korak u uspostavljanju digitalnih repozitorija obrazovnog materijala kao sastavnog dijela digitalnih biblioteka.

Romana Fekonja

Autorsko pravo u digitalnom okruženju

Zavod Republike Slovenije za šolstvo, Republika Slovenija

romana.fekonja@zrss.si

Školski knjižničari svoje korisnike (učitelje i učenike/studente) poučavaju poštivanju autorskih prava. Zadaća školske knjižnice poučiti je korisnike korištenju knjižnice pa tako i odgovornom korištenju informacijskih izvora, što školski knjižničari provode kroz nastavni plan informacijske pismenosti. To znači poštivanje autorskih prava i dosljedno citiranje autorstva u djelima koja nisu naša. S druge strane, postoji i svijest da su djela zaštićena autorskim pravima te da intelektualno vlasništvo drugi moraju poštovati. Zakonodavstvo je tu vrlo jasno - Zakon o autorskim i srodnim pravima (ZASP) iz 2007., koji kaže da uporaba izvora bez dozvole autora nije dopuštena, osim 70 godina nakon autorove smrti te sadržaja označenih kao besplatni za korištenje (licencije CC).

U razdoblju prije rada na daljinu, slovenski školski knjižničari učili su i poučavali korisnike citiranju izvora i citiranju. Pokušali su educirati svoje korisnike o tome da se ne smije koristiti ono što nije vlastito djelo te da je potrebno navesti izvor. Moje iskustvo govori mi da je to poučavanje bilo učinkovito. Ako korisnike knjižnice nitko nije upozorio niti poučavao o poštivanju autorskih prava, korisnici nisu poštovali autorska prava i uzi

su citate vrlo površno. Tijekom nastave na daljinu bilo je sve više slučajeva da se učenici, studenti i nastavnici nisu snašli i nesvjesno su kršili zakon o autorskim pravima. Bilo je mnogo slučajeva, osobito u početnom razdoblju, kada su učitelji skenirali čitave slikovnice, knjige i objavljivali ih na školskim mrežnim stranicama, u internetskim učionicama ili ih slali elektroničkom poštom. Česti prekršaji bili su uporaba ilustrativnog materijala (slike, tablice ...) bez navođenja izvora. Školski su knjižničari bili vrlo pažljivi i ukazivali na te prekršaje te su zajedno tražili rješenja kako učenicima pružiti sadržaje, a da se ne krši zakon o autorskom pravu.

U digitalnom okruženju svijest o autorskom pravu brzo blijedi jer nam se čini da slobodno možemo koristiti lako dostupne sadržaje. Prevladava mišljenje da je ono što je objavljeno na internetu svačije vlasništvo. Zbog toga je važno podizati svijest i podučavati o poštivanju autorskih prava.

Roksanda Ignjatović
Autorsko pravo u školskoj biblioteci: pogled iz Srbije
OŠ „Stefan Dečanski“, Beograd, Republika Srbija
sandaignjat@gmail.com

Predstavljanjem situacije u vezi s autorskim pravom u Srbiji - od zakonskog okvira, aktivnosti i inicijativa bibliotekarske zajednice do nastojanja obrazovnog sustava u osiguravanju dostupnosti i kvalitete obrazovanja, težište se usmjerava na rad školskog bibliotekara u uvjetima djelomične ili potpune nastave na daljinu. Analiza oblika i metoda rada u digitalnom okruženju, kao i razmatranje izazova i nedoumica pred kojima se našao školski bibliotekar vode i traganju za mogućnostima i smjernicama za unaprjeđenje usluga i misije školske biblioteke u novim okolnostima. Istaknuta je važna i složena uloga bibliotekara u školi: s jedne strane u poštovanju i zaštiti autorskih prava, a s druge, podršci i zastupanju prava i potreba učenika na jednakost i dostupnost znanju i obrazovanju.

dr. sc. Bojan Macan

Autorska prava u znanstvenom izdavaštvu

Centar za znanstvene informacije, Institut Ruđer Bošković
bmacan@irb.hr

Autorsko pravo po svojoj naravi pripada fizičkoj osobi koja ga je stvorila. No, u znanstvenom izdavaštvu ustalila se praksa da autori prilikom objave znanstvenih publikacija za izdavača osnivaju pravo iskorištavanja određenih autorskih i srodnih prava i to najčešće bez ikakve financijske naknade, što otežava učinkovito dijeljenje znanstvenih publikacija u otvorenom pristupu kroz mreže digitalnih repozitorija i društvenih mreža. No, takvo dijeljenje ipak je moguće i izdavači znanstvenih informacija uglavnom dozvoljavaju dijeljenje pojedinih verzija publikacija pod određenim uvjetima. U tome veliku ulogu imaju i knjižnice koje upravljaju digitalnim repozitorijima svojih ustanova te svojim autorima pružaju korisničku podršku i savjete vezano uz autorskoppravna pitanja u kontekstu otvorenog pristupa znanstvenim informacijama. Alternativno se sve veći broj izdavača okreće novom poslovnom modelu objavljivanja znanstvenih publikacija u otvorenom pristupu. U tom modelu publikacije se licenciraju nekom od otvorenih licencija (najčešće licencijama Creative Commons) te su odmah besplatno dostupne javnosti. No, izdavači sada umjesto naplaćivanja pretplata za pristup objavljenim sadržajima naplaćuju troškove objavljivanja tih radova. Na taj se način financijski teret s čitatelja/njihovih ustanova prenio na same autore/njihove ustanove/projekte te oni sada moraju platiti kako bi uopće uspjeli objaviti rezultate svojih istraživanja. Trenutni modeli imaju mnoštvo nedostataka te je pred znanstvenom zajednicom i komercijalnim izdavačima mnogo posla kako bi se definirao model koji će biti održiv i nediskriminirajuć za bilo koju od uključenih zainteresiranih strana.

dr. sc. Ivana Hebrang Grgić

Navođenje izvora u nastavnim materijalima

Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za informacijske i komunikacijske znanosti

ihgrgic@ffzg.hr

Koncept intelektualnoga vlasništva u današnjem smislu razvija se u 17. stoljeću, a prvi zakon o autorskom pravu donesen je u Engleskoj na početku 18. stoljeća. Bio je to preduvjet za razvoj sustava i stilova citiranja koje danas koristimo. Prilikom pisanja radova i izrade nastavnih materijala, nužno je precizno i jednoznačno navesti sve korištene izvore kako bi se poštivala moralna prava autora, kako bi korisnik mogao pronaći dodatne informacije, provjeriti vjerodostojnost informacija te kako bi se izbjeglo plagiranje. Unatoč postojanju brojnih pravila, ponekad je izazov ispravno citirati izvor – primjerice zbog nedostatka podataka u samom izvoru ili zbog novih vrsta izvora koji se pojavljuju razvojem informacijsko-komunikacijskih tehnologija. Osnovno je pravilo da je svaki izvor potrebno navesti jer se inače krše etičke norme i zakonski propisi o autorskom pravu te postoji mogućnost optužbi za plagiranje. Bez obzira koriste li se izvori za pisanje udžbenika, izradu prezentacije, video zapisa ili neke druge vrste nastavnoga materijala, svaki izvor treba ispravno navesti. U izlaganju će se objasniti različiti sustavi i stilovi citiranja izvora. Posebno će se obraditi primjeri Stila APA (American Psychological Association). Objasnit će se načini povezivanja teksta s referencama. Prikazat će se način citiranja različitih izvora poput slika, arhivskih izvora, mrežnih stranica i zakonskih propisa. Objasnit će se i način na koji se citiraju objekti koji imaju oznaku DOI (Digital Object Identifier).

doc. dr. sc. Mirko Duić

Korištenje vizualnih i zvučnih djela u knjižnici i učionici: autorska prava i izvori slobodno dostupnog sadržaja

Sveučilište u Zadru, Odjel za informacijske znanosti

miduic@unizd.hr

Svakodnevno smo preplavljeni obiljem vizualnih i zvučnih sadržaja s radija i televizije, mobitela i računalnog ekrana, postera, zvučnika i grafita na javnim površinama. Navikli smo se da na 'na dlanu' imamo najrazličitije filmove, pjesme ili umjetničke slike gotovo istoga trenutka kada ih poželimo. Širenje brzog interneta, rast popularnosti i korištenosti video portala kao što je YouTube, sve veća pristupačnost softvera za izradu multimedijskih djela, jednostavnost korištenja društvenih mreža za komunikaciju i instantnu distribuciju teksta, slike i zvuka, poput Facebooka ili kod mladih sve popularnijeg Instagrama, potiču nas da i sami uronimo u multimedijske vode najčešće kao konzumenti brojnih sadržaja, ponekad kao eksperimentatori novih tehnologija, a ponekad kao stvaratelji skladbi, filmova, prezentacija ili živopisnih mrežnih stranica. U multimedijски zasíćenom okruženju, pred školske knjižničare neminovno se postavlja niz dilema i pitanja poput: Koje vizualne i zvučne sadržaje mogu koristiti u svome radu? Gdje ih mogu pronaći? Moram li ih platiti ili su slobodni za korištenje? Pod kojim su uvjetima slobodni za korištenje? Kako mogu napraviti poučne, informativne i atraktivne postere, brošure, tutorijale ili školske novine koristeći multimedijска djela dostupna na webu? U ovom predavanju fokus će biti na problematici prava korištenja dostupnih vizualnih i zvučnih djela na webu, na temama koje djelomične pružaju odgovore na neka od gore postavljenih pitanja. U predavanju također će se predstaviti različiti mrežni izvori vizualnih i zvučnih sadržaja koji se mogu koristiti u knjižnicama i učionicama ili za učenje kod kuće, bilo da se radi o sadržajima spremnima za prezentaciju učenicima, bilo o sadržajima pogodnima za korištenje u stvaranju novih, originalnih vizualnih i zvučnih djela.

dr.sc. Jadranka Stojanovski

Sveučilište u Zadru / Institut Ruđer Bošković

Jasenska Pleško

Knjižnice grada Zagreba

Kompetencije hrvatskih školskih knjižničara za školsku knjižnicu 21. stoljeća

jasenska.plesko@kgz.hr

Prema IFLA-inom Manifestu za školske knjižnice (2021.) programi školskih knjižnica poboljšavaju i unapređuju procese učenja i poučavanja na način da korisnici školskih knjižnica postaju angažiraniji kritički mislioci i učinkovitiji čitatelji. Školski knjižničari, osim što surađuju sa svim članovima školske zajednice, povezuju se s ostalim knjižnicama i dionicima u široj zajednici. Također, nove tehnologije mijenjaju načine pristupa informacijama, navike i potrebe korisnika što knjižničare potiče na uvođenje novih usluga u knjižnice, bavljenje novim vrstama poslova i usvajanje novih znanja i vještina. Na ove izazove školski knjižničari moraju odgovoriti visokom razinom kompetencija u planiranju i poučavanju razvijanja pismenosti, upravljanju knjižnicom i odgovornošću prema nastavnicima i učenicima. Kako školski knjižničari procjenjuju vlastite kompetencije pri obavljanju pojedinih vrsta poslova?

Kako bi odgovorila na ovo pitanje Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD) provela je tijekom 2021. godine anketu u kojoj su sudjelovali knjižničari svih vrsta knjižnica. Jedan od ciljeva ove studije bio je istražiti što knjižničari školskih knjižnica prepoznaju kao svoje poslove unutar ponuđenih kategorija, kako procjenjuju vlastite kompetencije za njihovo obavljanje te što vide kao mogućnosti njihovog osnaživanja.

Podaci koje smo prikupili dragocjeni su za stjecanje uvida u poslove koje školski knjižničari obavljaju, a mogu poslužiti za planiranje obrazovnih programa, reviziju kurikuluma, razvoj kolegija te za odgovarajuće cjeloživotno obrazovanje i sustave podrške koji su školskim knjižničarima na raspolaganju.

Ksenija Kesegi–Krstin
Autorsko pravo i citiranje–primjer nastavnog sata
Ugostiteljsko-turistička škola Osijek
ksenija.kesegi-krstin@skole.hr

Primjer dobre prakse pokazat će pripremu nastavnog sata na temu autorskog prava. Provedeći Knjižnično-informacijski i medijski odgoj i obrazovanje školski knjižničar ima mnogo mogućnosti za obradu teme o autorskom pravu. O autorskim odrednicama govorimo kada obrađujemo temu Signatura i UDK-a oznake (1. razred) , a u 2. razredu govorimo o lažnim vijestima i pretraživanju informacija na internetu. U završnim razredima (3. i 4.) održavamo radionicu o autorskom pravu i licencijama Creative Commons. U temi Kako se piše završni rad, velika se pažnja poklanja citiranju i izradi popisa korištene literature te obilježavanju umetnutih dijelova u radu (fotografija, grafikon i tablice). U toj se radionici učenicima skreće pozornost na stranice s kojih mogu, bez povrede autorskih prava preuzimati potrebne sadržaje (Pixabay, Life of Pix, StockSnap, Pixabay, Wikimedia).

Jelena Cvrković
Knjižnice digitalnog doba i autorsko pravo
Osnovna škola Josipa Kozarca Vinkovci
jcvrkovic@gmail.com

Informatizacija u domeni znanja otvara velike mogućnosti rada sa svim vrstama digitalnih informacija u svim područjima znanosti i umjetnosti. Podrazumijevaju se i nove mogućnosti u razvoju autorskog prava. Rad knjižnice temelji se na poštivanju autorskih prava. Nekontrolirana obrada autorskih djela i narušavanje njihove autorskopravne zaštite još je veća u digitalnim medijima, mobilnim uređajima, e-čitačima.

Web se svakodnevno razvija i usavršava. Distribucija informacija putem weba postaje sve pouzdanija. Pitanja autorskopravne zaštite i dalje su neriješena. Izdavači su odlučili elektronske publikacije ne prodavati, nego prodaju mogućnost pristupa serverima na kojima se one čuvaju. Korištenje elektronskih publikacija za koje su nositelji autorskih prava, izdavači reguliraju posebnim ugovorima s korisnicima, odnosno licencijama, čije odredbe ne moraju biti suglasne zakonima o autorskom pravu odgovarajućih zemalja.

Uvođenjem računala u sva područja ljudske djelatnosti nametnula se potreba razvoja posebnih grana autorskog prava koje su se morale prilagoditi potrebama novog vremena. Knjižnicama je dopušteno ograničeno reproduciranje računalnih programa koji su u njihovom vlasništvu. Tijekom radnog vremena knjižničar može kreirati računalni program za potrebe poslovanja knjižnice. Autorsko pravo štiti duhovno vlasništvo pod uvjetima financijskog, pravnog, političkog, tehničkog i društvenog ograničenja. Autorsko pravo je jedno od osnovnih ljudskih prava i izjednačava se s pravom na slobodu izražavanja.

Tijekom pandemije koronavirusa, kada je velik broj ljudi provodio vrijeme uz računala, za pretpostaviti je da su se često kršila autorska prava. Jedna od glavnih zadaća knjižničara je educirati svoje korisnike u knjižnicama (fizičkim i virtualnim) o zaštiti autorskih prava.

NAKLADNIK

Hrvatsko knjižničarsko društvo

ZA NAKLADNIKA

dr. sc. Dijana Machala

UREDIO

Josip Strija

LEKTURA I KOREKTURA

Irena Bando
Marija Purgar

GRAFIČKO OBLIKOVANJE

Josip Strija

Listopad 2021.

**HRVATSKO KNJIŽNIČARSKO DRUŠTVO
KOMISIJA ZA OSNOVNOŠKOLSKE KNJIŽNICE
KOMISIJA ZA SREDNJOŠKOLSKE KNJIŽNICE**

**DRUŠTVO KNJIŽNIČARA SLAVONIJE,
BARANJE I SRIJEMA
OSNOVNA ŠKOLA DARDA**

Autorsko pravo i digitalno okruženje

XII. OKRUGLI STOL ZA ŠKOLSKE KNJIŽNICE

stručni skup s međunarodnim sudjelovanjem